

Тематичний розділ: Економіка та управління підприємствами

Могильна Л.М.

кандидат економічних наук, доцент,

Сумський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА АКТИВІЗАЦІ АГРОІННОВАЦІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

У статті досліджується сутність агроінновацій. Автором уточнена дефініція «агроінновація», яка ототожнюється з поняттям «інновація в сільському господарстві», і розглядається нами як впровадження в аграрну сферу технологічних, технічних, організаційних, економічних, екологічних, селекційно-генетичних та інших видів інновацій з метою отримання економічного ефекту, що забезпечить зміни в якості життя і компоненті живої природи (тварини або рослини). Визначено основні чинники, що перешкоджають розвитку агроінновацій.

Ключові слова: агроінновація, інновації, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми. Сільське господарство є основою багатьох економік. Воно може розкрити свої можливості через інновації, а це перспективний шлях до економічного розвитку. Багато чинників стимулює інноваційну діяльність підприємств у цій галузі економіки. Слід відмітити, що окрім зростаючого споживчого попиту на продукти харчування та необхідністю виробників знизити свої виробничі витрати, існують ще й глобальні проблеми. Населення земля збільшується, конкуренція за природні ресурси зростає та посилюється наслідками зміни клімату. Ставки високі, можливо вище, ніж у будь-якій іншій галузі. А тому маючи таке коло проблемних питань важливо, ніж коли-небудь, підтримувати розвиток стійких та всеосяжних інноваційних систем сільськогосподарської та харчової промисловості. Саме завдяки інноваціям

можливо уникнути майбутніх глобальних продовольчих криз та забезпечити стійкий глобальний продовольчий запас.

Незважаючи на виклики, в сільському господарстві використовуються нові інноваційні технології, що витікають з інших секторів. Безпрецедентна конвергенція біології, агрономії, оцифрування та робототехніки перетворюється на новий світовий аграрний ланцюжок. Прогрес у галузі генетики, нанотехнологій та біотехнології продемонстрував здатність виробляти нові високоякісні вироби та покращити доходи сільськогосподарських підприємств. Наприклад, в Індії, прийняття генетично модифікованої бавовни (Bt cotton) призвело до збільшення її виробництва майже у два рази в період між 2000 та 2015 роками, при цьому урожайність зросла з 278 до 511 кілограмів з гектару, а доходи від бавовни Bt зросли на 18,3 млрд. дол. США. Проте застосування цих нових технологій залишається суперечливим та їх повний вплив на здоров'я та навколишнє середовище ще не повністю зрозумілий [12].

Інновації широко визнані основним джерелом підвищення продуктивності, конкурентоспроможності та економічного зростання в усьому світі. Вони також відіграють важливу роль у створенні робочих місць, отриманні доходів та стимулюванні соціального розвитку. А тому аграрії повинні мати глибоке розуміння взаємозв'язків між внесками та результатами інновацій та шляхами дифузії в світовій економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці тлумачення дефініції «агроінновації» присвячені праці: У.Г. Гусманова [2], О.І. Дація [3], О.В. Кот [7], Е.М. Крилатих [8], М.А. Садикова [10], Демиденко Л.М. [4], І.І. Вінніченко [1], Г. Тимофієва [11], Н.О. Долгошеї [5], О. Донець [6], К. Джевель [12], С. Вунш-Вінсента [12] та інших. Ними досліджено і вирішено цілу низку теоретичних і практичних проблем інноваційного розвитку аграрних підприємств.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Залишається багато невисвітлених питань теоретичного й прикладного характеру, які

стосуються інноваційної діяльності в аграрному виробництві, широта і складність яких вимагають продовження детального наукового пошуку в нових динамічних умовах.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження особливостей розвитку інноваційної діяльності в аграрному виробництві та визначення на цій основі підходів для забезпечення її активізації в сучасних економічних умовах.

Виклад основного матеріалу. Інновації, які стосуються рівня аграрної сфери можна розглядати як окрему категорію. Погоджуємось з думкою Крилатих Е. М., що «на відміну від інших видів діяльності, сільськогосподарська діяльність використовує відновлювані (відтворювані) ресурси, включаючи ґрунтову родючість, рослинний та тваринний світ, сонячну енергію, водні надземні джерела та природні опади та т. ін.» [8, с. 163]. Тому при визначенні поняття «агроінновація» необхідно враховувати особливості сільськогосподарського виробництва. Встановлено, що визначенню суті поняття «інновація в сільському господарстві» чи «агроінновація» в наукових працях приділяється менше уваги ніж хотілося б.

Долгошея Н.О. в своїй праці [5, с. 193] зазначає, що в ході дослідження сутності і природи інноваційної діяльності автором було вивчено багато вітчизняних наукових праць, що стосуються інновацій в аграрну сферу, проте в багатьох з них не вживалось такого терміну, як аграрна інновація або сільськогосподарська інновація. Більш часто вживаються фрази: «інновація в аграрну сферу», «інновація в АПК», «інновація в сільське господарство», «інновація в сільськогосподарське виробництво» та ін. Зазначений факт на її думку свідчить про відсутність чіткої термінології в розрізі інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки та використання в ньому традиційних та загальних підходів до інноваційної діяльності. Слід наголосити на тому, що ми не погоджуємось повністю з думкою цього вченого.

О.І. Дацій уточнив визначення «інновації в сільському господарстві» як «зміна в техніці, технології, організації, екології, економіці, а також у соціальній сфері з метою одержання економічного ефекту, спрямованого на

задоволення певних суспільних потреб людського буття» [3, с. 18]. Повністю поділяємо думку цього вченого.

У.Г. Гусманов в своїй праці зазначив, що особливості інновацій в сільському господарстві полягають в тому, що «процес виробництва пов'язаний з природньо-біологічними» [2, с. 9]. Слід наголосити, що дане твердження наголошує на особливості агроінновації, однак, має дещо звужений підхід до визначення.

О.В. Кот у своїй праці, не погоджуючись з деякими науковцями, визначила саме «агроінновації» як системні впровадження в аграрну сферу результатів науково-дослідницької діяльності, що призводять до позитивних якісних та кількісних змін у характеристиці взаємозв'язків біо- та техносфери і поліпшують екологічний стан навколишнього середовища [7, с. 31–32]. З цього приводу зазначимо, що дане трактування дещо некоректне, бо не враховує негативних тенденцій, які можуть виникати при їх використанні.

М.А. Садиков розглядає інновацію в розрізі сільськогосподарського виробництва і відзначає, що сутність інновації полягає в пошуку нового, нетрадиційного способу досягнення мети, тобто стосовно досліджуваної проблеми – забезпечення економічності й екологічності сучасного сільськогосподарського виробництва [10, с. 65]. На нашу думку, автору слід наголосити на одержанні ефекту від сільськогосподарського виробництва, який буде отриманий від застосування інновацій.

Вініченко І.І. розглядає агроінновацію як нововведення в галузі сільського господарства (сортів рослин, порід тварин, засобів захисту рослин або тварин, технологій вирощування), що супроводжується отриманням комерційного ефекту [1].

На думку Демиденко Л.М., агроінновація – результат праці, отриманий завдяки використанню нових наукових знань, що прямо чи опосередковано вдосконалюють процес виробництва сільськогосподарської продукції та створюють додаткову споживчу вартість, і водночас спрямований на вдосконалення предмету дослідження цих знань [4, с. 73].

Тимофієва Г. вважає, що агроінновація являє собою кінцевий результат впровадження новачії у діяльність аграрного підприємства (сортів рослин, порід тварин, засобів захисту рослин або тварин, нової технології вирощування рослин та тварин та ін.), який може привести до отримання цим підприємством економічного, соціального, екологічного та інших видів ефектів [11, с. 114–115].

Донець О. термін «агроінновації» визначив як кінцевий результат впровадження новачії у галузі сільського господарства або структурні перетворення в аграрній сфері, які стосуються техніки, технології, організації виробництва, екології, а також соціальної сфери села, який призвів до отримання економічного, соціального, екологічного та інших видів ефекту й метою якого є одержання різних видів ефектів на основі задоволення певних соціальних потреб та забезпечення продовольчої безпеки країни [6, с. 95].

В результаті виконаних досліджень прийшли до висновку щодо тотожності цих понять та тлумаченні змісту дефініції «агроінновація» як впровадження в аграрну сферу технологічних, технічних, організаційних, економічних, екологічних, селекційно-генетичних та інших видів інновацій з метою отримання економічного ефекту, що забезпечить зміни в якості життя та компоненті живої природи (тварини чи рослини). Саме наявність живого компонента, який не може існувати в живій природі без участі людини, є характерною рисою агроінновації.

Одним із важливих етапів аналізу інновацій є їхня класифікація. Слід наголосити, що ще у своїй праці «Теорія економічного розвитку» Й. Шумпетер виділяє п'ять типів інновацій: продуктову, процесну (технологічну), сировинну, організаційну та збутову. Деякі сучасні дослідники розширили цю класифікацію.

Зараз в сучасній теорії інноватики існує велика кількість підходів до визначення класифікаційних ознак і типів інновацій. Виходячи із визначеного О.В. Кот суті поняття «агроінновація», нею запропонована їх класифікація. Та, на наш погляд, вона поступається класифікації, наведеній П.Т. Саблуком [9, с.

9], де зміст окремих груп логічно впливає з першої групи. На нашу думку, доцільно було б класифікацію П.Т. Саблука доповнити селекційно-генетичним видом інновацій (за видом новацій), бо завдяки ньому можливо підвищити врожайність сільськогосподарських культур в декілька разів та підвищити продуктивність сільськогосподарського виробництва.

Цей вид інновацій може бути тільки в сільському господарстві, бо це нові сорти та гібриди рослин, нові породи тварин та кроси птиці. За видом ефективності (результативності) агроінновації нами класифікуються на фінансово-економічні, науково-технічні, екологічні, соціально-політичні та соціально-психологічні.

Гаєтан Ванлокерен та Філіп Берет влучно визначили актуальність агроінновації як «ефективність вирішення завдань в сільськогосподарських системах без створення нових проблем» [13].

Активне поширення інновацій в діяльності закордонних сільськогосподарських підприємств пояснюється функціонуванням комплексного інноваційного механізму, який характеризується не тільки економічними стимулами, а й взаємозв'язком організаційних структур та відносин. Так, наприклад сьогодні сільське господарство в Ізраїлі є найбільш продуктивним та інноваційним у світі майже за всіма показниками. Країна досягла такого результату завдяки реалізації великої кількості інноваційних рішень, які включають ощадливе використання водних ресурсів (краплинне і зрошувальне розпилення), використання нових типів мінеральних добрив та засобів захисту рослин, останні методи боротьби з бур'янами та шкідниками, використання теплиць та ін. Обмежені земельні ресурси та несприятливі природно-кліматичні умови для розвитку сільського господарства стали стимулом для такого розвитку сільського господарства в країні. Однією з особливостей інноваційної політики Німеччини є надання фінансової підтримки з боку уряду для розвитку довгострокових досліджень в пріоритетних сферах. У Німеччині тваринництво займає ключову позицію. Саме тому рослинництво розвивається як допоміжна галузь. Країна постійно

реалізує багато державних програм, які спрямовані не тільки на фінансову підтримку держави, але й організацію інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах. Практика інших країн ЄС у просуванні інноваційної діяльності також досить позитивна. Наприклад, у Нідерландах, Франції, Швейцарії та Італії – це податкові пільги, які стимулюють всі підприємства, пов'язані з розробкою та впровадженням нововведень. Фінляндія та Швеція пропонує субсидії та кредити сільськогосподарським підприємствам за зниженими відсотковими ставками. У більшості країн Європейського Союзу підприємства, які розробляли та впроваджували нові продукти та технології, отримують державну підтримку, оскільки це вважається досить ризикованою справою для інвестування. Сьогодні існують можливості для використання інноваційних біотехнологій у сільському господарстві. Їх впровадження представляє значний потенціал для аграрного сектору економіки та може забезпечити швидкий технологічний та продуктивний прогрес, якщо сільськогосподарські підприємства отримають доступ до таких технологій. Використання біотехнологій у сільськогосподарському виробництві сприятиме вирішенню екологічних проблем, пов'язаних з родючістю ґрунту та його техногенного забруднення. Екологічно чистий напрям біотехнології називається екологічною біотехнологією.

Звісно, не все так може бути гарно. При співпраці науковців та сільгоспвиробників може виникнути ряд проблем. По-перше, селянам важко знайти дослідники, які можуть відповісти на всі їх запитання. Ні, науковці звісно працюють над цими питаннями, але ж вони не можуть їм їх іноді донести. Селяни відчувають себе покинутими дослідницькими програмами, які здаються далекими від їх практики, знань та проблем. Протягом останніх десятиліть велике значення в світі надавалось високотехнологічним, дорогим інноваціям. Міжнародні науково-дослідні проекти часто перешкоджають співпраці науковців з селянами, частково тому, що англійська мова є домінуючою мовою при складанні проекту і, таким чином, є бар'єром для сільгоспвиробника. Інколи сільгоспвиробники зазнаються, що після декількох

років співпраці з науковцями вони перестали працювати з ними і виступили за обмін знаннями тільки серед своїх же сільгоспвиробників. Дослідники бажають залучити сільгоспвиробників, але стикаються з цілою низькою бар'єрів або навіть створюють їх самі. У багатьох випадках розробка досліджень буває надмірно складною, можливо, для того, щоб здаватися досить науковою для комерціалізації або для публікації в спеціалізованих журналах.

Тому проектування та зміцнення сільськогосподарської інноваційної системи передбачає сприяння дослідженням та розробкам, інвестування в інфраструктуру, нарощування людського потенціалу, створення сприятливого середовища та посилення потоків знань, зокрема серед вчених та сільськогосподарських виробників. Міжнародне співробітництво може вирішити деякі проблемні питання.

Світова практика доводить, що вмiле використання потенціалу підприємства є запорукою успішної діяльності. На інноваційну діяльність сільськогосподарських підприємств впливає велика чисельність факторів. Проведемо моніторинг деяких з них. Наприклад, технологічні чинники. Технологічні розробки сприяють підвищенню науково-технічного рівня, поліпшення параметрів техніки і технології, що впливає з відкриття нових законів та закономірностей у природі, а отже, і нових технологічних засобів виробництва речовин, матеріалів та видів продукції. Технологічні знання – це нематеріальний продукт. Кожне нове технологічне рішення є неповторним та унікальним. Отже, для підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств необхідно проводити технологічне переоснащення та використовувати передові технології. Технічні інновації зумовлюють створення сучасних технологій. Вони являють собою первинні інновації. При дослідженні науково-технічних чинників відмітимо, що інноваційну активність підприємств стримує відсутність коштів та недостатня державна підтримка виробника.

Окрема проблема – стан із насінництвом в Україні. Сільськогосподарські виробники висувають вимоги до створюваних селекціонерами сортів, зумовлені

такими чинниками як: комплексне поєднання високого рівня продуктивності зі стійкістю проти хвороб, шкідників, несприятливих факторів середовища. Крім того, перед українськими сільськогосподарськими виробниками постала потреба у збільшенні конкурентоспроможності нашого зерна на світовому ринку, підвищення якості та асортименту продуктів харчування. Відповідно, в селекційних установах сформувалися нові напрями селекції – створення нових сортів м'якої та твердої озимої пшениці. Актуальною є робота з подальшої селекції ячменю на пивоварні потреби. Значну увагу приділяють також селекції зернобобових, передусім гороху і сої – цінних культур, джерел рослинного білка, які використовують у харчовій, переробній промисловості та в тваринництві. Однак, недостатнє фінансування науково-дослідних установ призводить, насамперед, до скорочення обсягів теоретичних досліджень. Все-таки потрібно віддати належне вітчизняним вченим, бо вони змогли зберегти потенціал наукових досліджень і продовжують створювати нові сорти та гібриди рослин, породи тварин, що наближаються за своїми показниками до світового рівня. Подальший прогрес селекції у всьому світі пов'язують з використанням світового генофонду культури для формування батьківських компонентів гібридів, а також диких видів як джерел стійкості проти хвороб і стресів. Селекціонери значну увагу приділяють створенню генетично модифікованих форм, використанню біотехнології. Окремо слід відзначити дослідження з отримання трансгенних рослин. Чим блискавичніше це «диво» генної інженерії завойовує світ, тим більше занепокоєння викликає в світі. З цього приводу виникає багато дискусій.

Важливий вплив на розвиток інноваційних процесів мають економічні та політичні чинники. За жорстких умов конкуренції здобути власну нішу на міжнародному ринку можна завдяки інноваційній продукції, яка буде захищена патентом або вироблена за ліцензією. Зазначимо, що в Україні попит на інноваційний продукт має обмежений характер, бо підприємства зацікавлені у швидких прибутках. Тому за умов відсутності у підприємців зацікавленості в значних інноваційних проектах можна сподіватися, що, в найкращому випадку,

такі підприємства будуть орієнтовані на придбання закордонних ліцензій, в інших випадках – вимушені випускати застарілу продукцію.

Організаційно-управлінський чинник діє в тому випадку, коли фірми інтегруються з науковими установами, центрами, університетами тощо, та внаслідок чого виникають нові організаційні форми. Народжуються нові організаційні форми, що забезпечують розвиток інноваційної діяльності.

Якщо досліджувати правовий чинник, то це є результатом того, як нормативно-правові акти впливають на діяльність суб'єктів господарювання, працівників та суспільство в цілому, бо від нормативно-правового поля залежить макроекономічне регулювання інноваційних процесів. Ще потрібно враховувати той факт, що згідно зі світовою практикою до стадії впровадження «доходить» лише 3 – 5 % запатентованої інформації. Наголосимо, що сучасний стан розробок нормативно-правової бази, стосовно інтелектуальної власності та технологічного розвитку, катастрофічний. Інтелектуальний потенціал держави може забезпечити економічне зростання без збільшення витрат на сировинні ресурси.

На нашу думку, недостатнє фінансування науково-дослідних установ призводить, насамперед, до скорочення обсягів теоретичних досліджень. Слід зауважити, що зміни, які відбуваються у науковій системі України за останні роки, дещо відповідали умовам жорсткої державної консервативної політики, бо наукова та інноваційна сфери стали неперіоритетними в системі державної підтримки. Як наслідок, маємо відставання України від держав, що здійснюють прогресивну або наступальну науково-технічну та інноваційну політику.

Домінуючим суб'єктом інноваційної діяльності в умовах ринкової економіки є підприємець. Не будучи винахідником і науковим працівником, він втілює нововведення в життя. Творчість зближує працю підприємця та науковця, однак перший в більшій мірі зорієнтований на практичне втілення все нових і нових задумів. Зрозуміло, що впровадження інновацій не є 100 % запорукою успіху підприємства. Ніхто не дасть гарантії, що, за нинішньої ситуації найкращі випускники вищих аграрних навчальних закладів будуть працювати в аграрній

сфері на теренах України з її рівнем заробітної плати. Для того, щоб «виростити» інноваційно активного суб'єкта господарювання, держава має вже сьогодні створити умови для творчого росту, щоб не звести нанівець інтелектуальний потенціал на селі.

Розглянемо екологічний чинник. До найбільших екологічних проблем, які потребують негайного вирішення, належать: знищення лісів в наслідок пожеж чи у процесі господарювання; вимирання багатьох видів рослин, птахів та тварин; зниження родючості ґрунту сільськогосподарських угідь; повені та посухи через нестачу води; забруднення води, ґрунту, повітря, що шкідливо впливає на здоров'я людини.

Зрозуміло, це не означає, що людство повинно відмовитись від інноваційної діяльності, але воно повинно шукати оптимальні форми свого вдосконалення з точки зору екології. Одним із складних питань екологізації є виробництво екологічно чистої продукції. Але щоб досягти перелому на краще, потрібно впроваджувати новітні технології переробки сільськогосподарської сировини. Для того, щоб виробляти екологічно чисту продукцію, необхідно, перш за все, більшу увагу приділяти стану ріллі. Зрозуміло, що інтенсивне виробництво, яке забезпечує максимальний прибуток, не відповідає екологічним вимогам. А органічне землеробство – неприбуткове. Тому влада повинна дотувати, екостимулювати виробників. Слід відмітити, що створюючи та впроваджуючи нововведення потрібно аналізувати та прогнозувати можливі наслідки для всієї цивілізації в цілому.

Соціально-психологічні чинники тісно пов'язані з проблемою управління персоналом. Керівний склад повинен створити умови, у яких би розкрився творчий потенціал працівника. При цьому керівнику доцільно створити належну мотивацію, а саме: розмір заробітної плати, премії, винагороди, кар'єрний зріст та т. ін.

Визначенню чинників успішності та невдач присвячено чимало досліджень. Однак, невдачі – це одна із невід'ємних частин інноваційного процесу. Тим більше, що сільськогосподарські інновації більш ризикові, бо пов'язані з

землею, живими організмами (що можуть захворіти), зосереджені на великих територіях та залежать від природньо-кліматичних умов.

Висновки і пропозиції. Інноваційна діяльність сільськогосподарських підприємств має здійснюватися із врахуванням її специфіки, а також використанням не лише набутого вітчизняного, а й зарубіжного досвіду. На інноваційну активність сільськогосподарського підприємства можуть вплинути технологічні, науково-технічні, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікативні, політичні та правові чинники, що по-різному впливають на неї. Нами запропоновані заходи щодо активізації інноваційної діяльності в сільському господарстві, бо цей вплив може мати позитивні, негативні або стримуючі наслідки. Одним із таких прикладів може стати захоплення генетично модифікованими рослинами. Тому, на рівні держави, потрібно запровадити суворіший контроль стосовно використання напрацювань генної інженерії і шукати інші альтернативні методи сільськогосподарського виробництва.

Нові технології повинні забезпечити виробництво продукції з мінімальними витратами. Це можливо здійснити, якщо застосовувати сучасну техніку. Для реалізації нових технологій все більше уваги приділяється економічному обґрунтуванню ухвалення рішень стосовно інноваційних проектів.

Слід наголосити на тому, що нами дано узагальнене трактування дефініції «агроінновація» – це інновація, яка зачіпає процеси в аграрній сфері, учасниками яких є людина та машини (або обладнання) та компонент живої природи (тварини, рослини). Саме наявність живого компонента, який не може існувати в живій природі без участі людини, є характерною рисою агроінновації.

Список використаних джерел:

1. Вінніченко І.І. Інноваційна діяльність аграрних підприємств: стан та пріоритети / І.І. Вінніченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1(5). – Т. 1. – С. 44–48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://duan.edu.ua/uploads/vidavnitstvo-15-16/13483.pdf>.

2. Гусманов У. Г. Опыт управления инновационной деятельностью в АПК / У. Г. Гусманов // Аграрный вестник Урала. – 2009. – № 4 (58) – С. 9–15.
3. Дацій О. І. Методичні основи дослідження інноваційного розвитку галузей сільського господарства / Дацій О. І. // АгроСвіт. – 2008. – № 14, липень. – С. 15–18.
4. Демиденко Л.М. Організаційно-економічні напрями інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Демиденко Л.М. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Вип. 20. – Ч. 1. – С. 72–75. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_20/1/19.pdf.
5. Долгошея Н.О. Організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки / Долгошея Н.О. // Вісник ЖДТУ– 2011. – № 1 (55) – С. 192–195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/64961/61296>.
6. Донець О. Інновація та її особливості в аграрному секторі економіки України / О. Донець // Економічний аналіз. – 2013. – Т. 12(1). – С. 92–97. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12(1)_19).
7. Кот О. В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення / Кот О. В. // Проблеми науки. – 2008. – № 9. – С. 30–37.
8. Крылатых Э. Н. Агропродовольственный сектор: многофункциональность, факторы развития, риски / Э. Н. Крылатых // Економіка АПК. – 2010. – № 2. – С. 162–164.
9. Саблук П. Т. Стратегічні напрями аграрних реформ – перехід на інноваційну модель розвитку / Саблук П. Т. // Економіка АПК. – 2002. – № 12. – С. 7–13.
10. Садиков М. А. Інноваційна діяльність та її сутність у сфері АПК / Садиков М. А. // Економіка АПК. – 2002. – № 1. – С. 63–66.
11. Тимофієва Г. Інноваційна складова конкурентних переваг аграрних підприємств на світовому аграрному ринку / Г. Тимофієва // Збірник наукових праць ЧДУ. – 2013. – Вип. 34. – Ч. 1. – С. 113–116 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ven.chdtu.edu.ua/article/viewFile/85742/81406>.

12. Catherine Jewell Global Innovation Index 2017: Innovation Feeding the World / Catherine Jewell, Sacha Wunsch-Vincent // WIPO magazine. – Режим доступа : http://www.wipo.int/wipo_magazine/en/2017/03/article_0004.html/.

13. Gaëtan Vanloqueren and Philippe V. Baret, ‘Systemic “relevance assessment” of transgenic crops: bridging biotechnology regulations and sustainable development policies?’, (The 5th Congress of the European Society for Agricultural and Food Ethics, Leuven, 2004), pp. 160–164.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ И АКТИВИЗАЦИИ АГРОИННОВАЦИЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Л.Н. Могильная

Сумской национальный аграрный университет

Резюме

В статье исследуется сущность агроинноваций. Автором уточнена дефиниция «агроинновация», которая отождествляется с понятием «инновация в сельском хозяйстве», и рассматривается нами как внедрение в аграрную сферу технологических, технических, организационных, экономических, экологических, селекционно-генетических и других видов инноваций с целью получения экономического эффекта, что обеспечит изменения в качестве жизни и компоненте живой природы (животного или растения). Определены основные факторы, препятствующие развитию агроинноваций.

Ключевые слова: агроинновация, инновации, инновационная деятельность.

FEATURES OF DEVELOPMENT AND ACTIVATION OF AGROINNOVATIONS BY AGRICULTURAL ENTERPRISES

L. M. Mohylna

Sumy National Agrarian University

Summary

In the article it is investigated the essence of the agro innovations. The author has specified the definition ‘agroinnovation’ which is equated with the concept of ‘innovation in agriculture’, and is considered as the introduction of technological,

technical, organizational, economic, ecological, selection-genetic and other innovations into agriculture in order to obtain economic benefits that will provide changes in the life quality and wildlife component (animals or plants). The main factors hindering the development of 'agroinnovation' are determined.

Keywords: agroinnovation, innovations, innovative activity.